

~ 1 ~

11.10.2019

דף מידע 230

חברי ארגון נכבדים

- שמוליק עצמון באירוע באושוויץ בירקנאו לציון מרד הזונדרקומנדו
- מה ומי היו הזונדרקומנדו?
- סדרת סרטים והרצאות בנושא שואה, בסינמטק תל אביב.
- אירועים קרובים בהקשר לקשרי ערים תאומות בין עפולה לבין בילגוראיי.
- כך נראית עיר מובסת – סרטון בצבע של ברלין הכבושה וההרוסה ביולי 1945

ליצירת קשר

רבקה ניב רחוב דוד המלך 19 ת"א טלפון: 03- 6967589 rivka783@zahav.net.il
ישראל בר-און רחוב יוסף צבי 21 רמת-גן טלפון: 03-5718244 baron-i@zahav.net.il
פקס: 03-5718129

~ 2 ~

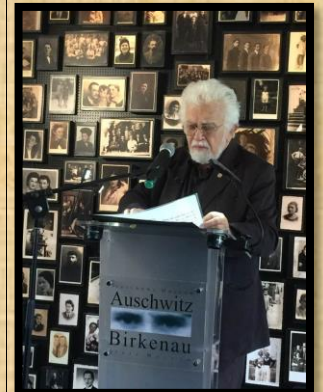
שמוליק עצמון באירוע באושוויץ בירקנאו לציון מרד הזונדרקומנדו.

פירסום בפייסבוק – 08.10.19

נכתב ע"י יוסי וירצר [אחיו של שמוליק החי כבר שנים רבות בפולין ומשמש מנהלו של מלון הולידי אין בקרקוב].
תרגום לעברית – ישראל בר-און

"אתמול, ב 07.10.19 התקיים באושוויץ בירקנאו אירוע זיכרון במלאת 75 שנה למרד הזונדרקומנדו במחנה זה. זלמן גרדובסקי אחד הבודדים מבין הזונדרקומנדו ששרד כתב על התנסויותיו והרגשותיו כעד לגיהנום ולרוע שיצרו אנשים בקרמטוריום. הוא כתב זאת ביידיש ואחי שמוליק התכבד בהקראת קטעים מעדויותיו באירוע שנערך בחסות מוזיאון אושוויץ בתיאום עם מצעד החיים. בתמונות המצורפות שמוליק מקריא ביידיש בפני דיפלומטים, פקידי ממשל, אנשי חינוך וסטודנטים בבירקנאו [תרגום לפולנית ואנגלית הוקרן על גבי מסכים]. הציור המצורף בזאת צויר ע"י אחד האסירים של אושוויץ ששרד.

הייתה זאת ההופעה היחידה של שמוליק, אחי האהוב, שבסופה איש לא העז למחוא כפיים. היה זה כה חזק וחודר ללב כל אחד בקהל. מוחי עדיין לא מסוגל להבין ולתפוס איך זה שאנשים יכלו להיות כה אכזרים ונעדרי אנושיות שלא נעצרה בשערי אושוויץ והמשיכה בדרכה עוד ועוד בחלקים רבים כל כך של העולם עד עצם היום הזה".

ראיון טלוויזיה עם שמוליק על האירוע [לחץ על התמונה כדי לצפות]
מילה של ביקורת: שגרירת ישראל נעדרה מהאירוע וטענה שאין לה תקציב לנסוע מורשה לאושוויץ.

ליצירת קשר

רבקה ניב רחוב דוד המלך 19 ת"א טלפון: 03-6967589 rivka783@zahav.net.il
ישראל בר-און רחוב יוסף צבי 21 רמת-גן טלפון: 03-5718244 baron-i@zahav.net.il
פקס: 03-5718129

~ 3 ~

מה ומי היו הזונדרקומנדו?

זונדרקומנדו ("יחידה מיוחדת"), ביטוי המתייחס ליחידות פעולה שונות במשטר הנאצי בתקופת השואה. השימוש באותו מונח לקבוצות שונות בתכלית עלול לעיתים להטעות.

בין היתר כונו בשם זה יחידות לטיפול בקורבנות ההשמדה בתאי הגזים, שעמן נמנו אסירים יהודים שפעלו במחנות השמדה ועסקו בהוצאת הגופות מתוך תאי הגזים ושריפתן במשרפות (זו המשמעות הידועה ביותר של מושג זה). לאחר חודשי פעילות אחדים הוצאו להורג גם אנשי הזונדרקומנדו, וגופותיהם פונו על ידי היחידה הבאה בתור.

על מרד הזונדרקומנדו באושוויץ

עקב עבודתם במתחם המשרפות, ידעו אנשי הזונדרקומנדו את סודם הגדול של הנאצים בדבר השמדת היהודים. הנאצים, שחששו שהידיעה תדלוף החוצה על ידי אחד העובדים, היו מוציאים להורג את כל אנשי היחידה כל ארבעה חודשים, על מנת שלא להשאיר אפילו עד ראייה אחד, למעט מעטים שהושארו בחיים.

האסירים, שהבינו כי בכל מקרה דינם נחרץ, תכננו מרד שמתואר בספרים רבים: ב-7 באוקטובר 1944 התבצרו האסירים בבניין המשרפות, והפעילו כנגד הגרמנים נשק שהצליחו להסתיר. אנשי הזונדרקומנדו זרקו לכבשן המשרפה שלושה אנשי אס.אס חיים שהיו בסביבתם. חלקם ניסו להימלט אך ללא הצלחה. לאחר מספר שעות של לחימה הצליחו הגרמנים להשתלט על המרד, ואחרוני המורדים נשארו בצורים בתוך מתחם המשרפה, כל זה התרחש כאשר הנאצים צבאו על הפתחים של המשרפה וחיכו להוראת הפתיחה באש כנגד המורדים. המרד דוכא, הדלתות נפתחו, וכל אנשי הזונדרקומנדו שהיו בפנים (מלבד הרופאים), נרצחו במקום.

סרטים העוסקים בזונדרקומנדו של אסירים:

בשנת 2001 יצא לאור סרטו של טים בלייק נלסון "האזור האפור" [10], שעוסק בזונדרקומנדו שפעל באושוויץ, ובמרד שערכו בשנת 1944. בסרט השתתפו השחקנים הרווי קייטל, דיוויד ארקט ומירה סורבינו.

ב-2015 יצא הסרט ההונגרי "הבן של שאול" העוסק אף הוא באותו נושא, ומשלב יחד עם המרד את סיפורו של אחד האסירים, איש זונדרקומנדו, שנתקל בגופת בנו ועושה הכל כדי לנסות להעניק לה קבורה הולמת במחנה ההשמדה.

ספרו של גדעון גרייף: "בכינו בלי דמעות - עדויותיהם של אנשי הזונדרקומנדו מאושוויץ" שימש לבמאי לאסלו נמש השראה. גדעון גרייף אף היה יועץ מדעי לסרט.

פיליפ מילר, ניצול מחנה אושוויץ ואיש הזונדרקומנדו, העניק ראיון מקיף ומעמיק לסרטו של קלוד לנצמן, "שואה".

ליצירת קשר

רבקה ניב רחוב דוד המלך 19 ת"א טלפון: 03-6967589 rivka783@zahav.net.il
ישראל בר-און רחוב יוסף צבי 21 רמת-גן טלפון: 03-5718244 baron-i@zahav.net.il
פקס: 03-5718129

~ 4 ~

סדרת סרטים והרצאות בנושא שואה, בסינמטק תל אביב.

הסדרה המפורטת להלן היא בשיתוף עם יד ושם וכוללת 7 מפגשים בסינמטק ויום עיון וסיור מודרך ביד ושם ביד ושם. כל סרט ילווה בהרצאה מקדימה. במפגשי הסדרה ייבחן התהליך המורכב והמרתק שעשה הקולנוע המקומי והעולמי ביחסו למלחמה ולשואה. וכיצד משקפות ומעצבות יצירות שונות את תודעת ההמון בארץ ובעולם ומשמשות כאספקלריה לזיכרון והיסטוריה. המרצים יהיו אנשי אקדמיה ומיטב המומחים בתחום. בין הנושאים: היישוב והשואה, השואה מדור לדור, החברה הישראלית והיחס המשתנה לניצולי השואה, משפט אייכמן, מגמות בעיצוב זיכרון השואה והוראתה ועוד.

בתאריך 31.3.2020 – יתקיים יום עיון ביד ושם.

פרטים נוספים בקישור הבא:

[קולנוע מספר שואה – פירוט התכנים בכל מפגש](#)

או בפניה אל:

שרון גולדמן
מחלקת מנויים | סינמטק תל אביב
sharong@cinema.co.il | *6876
www.cinema.co.il

מחיר: 450₪ למורים בגמול 300₪
מחירים מיוחדים דרך ועדים ולמנויי הסינמטק
לרכישה צרו קשר עם מרכז הזמנות, בטלפון *6876

מועדי הסדרה

ימי ראשון 17:00-21:00

10 מפגשים

קולנוע ושואה בפרספקטיבה של שבעה עשורים	27.10.19	1
הסרט: ספורים / ישראל 2012		
במאים: אוריאל סיני ודנה דורון		
מרצה: רינת ריבק		

ליצירת קשר

רבקה ניב רחוב דוד המלך 19 ת"א טלפון: 03-6967589 rivka783@zahav.net.il
ישראל בר-און רחוב יוסף צבי 21 רמת-גן טלפון: 03-5718244 baron-i@zahav.net.il
פקס: 03-5718129

~ 5 ~

<p align="center">טשטוש גבולות – בין הסיפור ההיסטורי לסיפור האישי</p> <p align="center">הסרט: העדות / ישראל 2017</p> <p align="center">במאי: עמיחי גרינברג</p> <p align="center">מרצה: עמיחי גרינברג</p>	<p align="center">1.12.19</p>	<p align="center">2</p>
<p align="center">בעלי תפקידים בשואה – סיפור של קורבנות עם מרחב בחירה</p> <p align="center">הסרט: "הבן של שאול" / הונגריה 2015</p> <p align="center">במאי: לאסלו נמש</p> <p align="center">מרצה: רחל אורנשטיין</p>	<p align="center">29.12.19</p>	<p align="center">3</p>
<p align="center">על סודות ומכאובים – בני הדור שני מספרים את סיפור הוריהם בקולנוע</p> <p align="center">הסרט: ילדי הצללים / ישראל 2017</p> <p align="center">במאית: נועה אהרוני</p> <p align="center">מרצה: רינת ריבק</p>	<p align="center">19.1.20</p>	<p align="center">4</p>
<p align="center">שיח עכשווי על השואה בתרבות ובאמנות</p> <p align="center">סרט: החטאים / ישראל פולין 2016</p> <p align="center">מרצה: עירית דגן</p>	<p align="center">23.2.19</p>	<p align="center">5</p>
<p align="center">יום עיון ביד ושם</p>	<p align="center">31.3.20</p>	<p align="center">6</p>
<p align="center">החברה הפולנית והשואה. נקודות ציון ומפנה ביחס הפולנים לשואת יהודיה</p> <p align="center">סרט: אחרי הקציר / פולין 2012</p> <p align="center">במאי: ולאדיסלב פשיקובסקי</p> <p align="center">מרצה: רינת ריבק</p>	<p align="center">26.4.20</p>	<p align="center">7</p>
<p align="center">אבולוציה של דמות הקורבן בקולנוע – מבט משווה</p> <p align="center">סרט: להתראות גרמניה /גרמניה 2017</p> <p align="center">במאי סם גרברסקי</p> <p align="center">מרצה: ד"ר ליאת שטייר לבני</p>	<p align="center">17.5.20</p>	<p align="center">8</p>

ליצירת קשר

רבקה ניב רחוב דוד המלך 19 ת"א טלפון: 03- 6967589 rivka783@zahav.net.il
 ישראל בר-און רחוב יוסף צבי 21 רמת-גן טלפון: 03-5718244 baron-i@zahav.net.il
 פקס: 03-5718129

~ 6 ~

אירועים קרובים בהקשר לקשרי ערים תאומות בין עפולה לבין בילגוראיי.

17.11.19 – ראש עיריית עפולה מלווה ב 12 מבוגרים יערכו בבילגוראיי ביקור נימוסין קצר ויהיו אורחי ראש העיר מר יאנוש רוסלן.

16.02.20 – ראש עיריית בילגוראיי מר יאנוש רוסלן, ארתור בארה ועוד שני נציגים נוספים של בילגוראיי Andrzej Łęcki יו"ר מועצת העיר, ו Grażyna Skrzydłowska נשיאת מרכז ההשקעות של בילגוראיי, יגיעו לעפולה לכנס בינלאומי של אונסקו של ראשי ערים תאומות.

אוקטובר 2020 – מתוכנן מסע של תלמידי עפולה שבמסגרתו תארח אותם עיריית בילגוראיי ובית ספר מקביל. כך נראית עיר מובסת – סרטון בצבע של ברלין הכבושה וההרוסה ביולי 1945.

סרטון מדהים המראה את ברלין במפלתה. לא עוד תמונות חוצות של היטלר, במקומו תמונות ענק גאות של סטלין, רחובות עמוסים בנכים קטועי רגליים המדדים בהם, רבעים שלמים הרוסים בהפצצות, בתים חצויים שתוכם נשקף אל החוץ ובהם מנסים אנשים לגור, רכבים הרוסים שהפכו לגרוטאות. טורים ארוכים של נשים המפנות הריסות בהעבירם דליים מיד אחת ליד חברתה [בסדר גרמני ידוע, מוכן להתערב שברקע שומעים אותן אומרות "ביטשיין, דאנקהשיין"], הרחובות מלאים בחיילים רוסיים, נשים, גברים וילדים שהמפלה רובצת על פניהם, קירות שסימני ירי ניכרים בהם, אנשים הנושאים צרורות של מה שנשאר מרכושם בעגלות, כיכרות ושדרות בהם מערכו מצעדים והפגנות כוח ועוד מהדהדים קולות נאומי הנאצה של מנהיגי השלטון הנאצי. לא, איני מרחם עליהם, הם הרוויחו את זה עד הפרוטה האחרונה, ואיני "מקנה בהם", אבל יאה זה שיעור מה מחירה של מלחמה... כך ואולי גרוע מזה נראות היו בירות וערי המנצחים אם חלילה היטלר היה מנצח.

לצפייה לחץ על התמונה או על הקישור

https://www.youtube.com/watch?v=R5i9k7s9X_A&feature=player_embedded

בברכה

רבקה ניב וישראל בר-און

ליצירת קשר

רבקה ניב רחוב דוד המלך 19 ת"א טלפון: 03-6967589 rivka783@zahav.net.il
ישראל בר-און רחוב יוסף צבי 21 רמת-גן טלפון: 03-5718244 baron-i@zahav.net.il
פקס: 03-5718129

ארגון יוצאי בילגורא"י בישראל
Bilgoraj Jewish survivors Organization - Israel
www.bil-is.com

~7~

ליצירת קשר

רבקה ניב רחוב דוד המלך 19 ת"א טלפון: 03- 6967589 rivka783@zahav.net.il
ישראל בר-און רחוב יוסף צבי 21 רמת-גן טלפון: 03-5718244 baron-i@zahav.net.il
פקס: 03-5718129